

Hoene-Wrońskiego, Cieszkowskiego, Konecznego czy Lutosławskiego.

Wykład trzeci obejmujący swym zakresem współczesną filozofię polityki poświęcony jest w dużej części współczesnemu liberalizmowi i współczesnemu konserwatyzmowi. Nie oznacza to jednak, iż autorzy pomijają inne ważne nurty współczesnej filozofii politycznej. I tak, czytelnik podczas lektury wykładu zapoznać się może także z krytyczną teorią społeczeństwa szkoły frankfurckiej, z libertarianizmem, komunitaryzmem, feminizmem, pandominacjonizmem czy personalistyczną wizją polityki.

Do każdego z wykładów dołączony jest wykaz wykorzystanej literatury podzielony na materiały źródłowe i opracowania. Kolejność omawianych w pracy postaci i poglądów zgodna jest z chronologią ich powstawania, co ułatwia czytelnikowi dostrzeżenie związków między prezentowanymi ideami. Książka zaopatrzona jest także w niewielki wybór tekstów, do którego dołączone są komentarze. Całość, licząca 211 stron, kończy indeks osób.

Praca A. Szahaja i M.N. Jakubowskiego, wpisująca się w formułę serii *Krótkie wykłady z filozofii*, stanowi prawdziwe kompendium wiedzy z zakresu filozofii polityki. Do niewątpliwych zalet tej pozycji (prócz bogactwa treści) należy zaliczyć także systematyczny sposób prezentowania zawartych w niej informacji. Dzięki temu czytelnik może zarówno łatwo dostrzec i zrozumieć szereg związków łączących poszczególne szkoły, nurty i koncepcje, jak i uporządkować swą wiedzę z niniejszej dziedziny. Omawianą tu książkę warto polecić zarówno studentom filozofii, jak i politologii. Stanowiąc ona może także pomocną pozycję dla prowadzących wykłady i ćwiczenia z niniejszej dziedziny. Praca warta jest także polecenia każdemu czytelnikowi zainteresowanemu filozofią bądź polityką. Jej lektura pomoże niewątpliwie zyskać lepszą orientację w problematyce aktualnie toczonych debat filozoficznych i politycznych. Jest to pozycja wypełniająca lukę na polskim rynku księgarskim.

Katarzyna M. Cwynar

Z dziejów filozofii amerykańskiej

Из истории американской философии

František Mihina, *Krótká historia filozofii amerikaňskéj*,
tłum. M. Aleksandrowicz, Wyd. KOS, Katowice 2005, ss. 200

Dokonując przeglądu koncepcji amerykańskiej myśli filozoficznej, warto w charakterystycznym pluralizmie stanowisk na tym gruncie, wynikłych niewątpliwie z wielokulturowych tradycji Stanów Zjednoczonych, sięgnąć po publikację stanowiące kompendium wiedzy na ten temat. Do takich niewątpliwie zaliczyć należy książkę F. Mihiny: *Krótką historią filozofii amerykańskiej*, wydanej w 2005 r. nakładem wydawnictwa KOS w Katowicach. Mimo iż język słowacki i polski należą do grupy języków słowiańskich, to przeczytanie jej w oryginale bez idealnej znajomości języka słowackiego w przypadku Czytelnika polskiego nie stanowiłoby jak sądzę nieprzekraczalnej bariery, jednak nakład polskojęzyczny przyczynia się do jej większego rozpowszechnienia, a tym samym ukazania zarysu filozofii amerykańskiej pióra filozofa słowackiego. O ile zasługi co do treści oryginału książki należą się jej Autorowi, to wydanie jej w polskim języku niewątpliwie przypisać należy również jej tłumaczowi, a w tym przypadku M. Aleksandrowiczowi.

Praca powstała, jak sam Autor wskazuje (s. 12), na przełomie 1990/1991 roku podczas jego pobytu badawczego w USA. Za pewien zatem mankament można by uznać fakt dość długiego okresu pomiędzy jej oryginalnym wydaniem w 1993 r. a przekładem polskim w roku 2005. Jednakże praca o tym charakterze, inspirując raczej Czytelnika do lektury tekstów filozofów amerykańskich,

nie traci w tym przypadku na swej aktualności.

Przegląd zamieszczonych w książce koncepcji obejmuje czternaście rozdziałów poprzedzonych *Wstępem* (s. 7–15), zwięźcionych zaś *Zakończeniem* (s. 181–189), wykazem *Wykorzystanej literatury* (s. 191–195), jak również *Indeksem nazwisk* (s. 196–200). W ramach struktury pracy odnajdziemy kolejno rozdziały: *Koncepcje ideowo-filozoficzne okresu kolonialnego* (s. 15–20), *Oświecenie amerykańskie. Era rozumu i rewolucji* (s. 21–30), *Epoka konserwatyzmu* (s. 31–36), *Transcendentalizm* (s. 37–45), *Idealizm spekulatywny i absolutny* (s. 47–53), *Ewolucjonizm* (s. 55–60), *Pragmatyzm* (s. 61–87), *Ruch realistyczny* (s. 89–112), *Filozofia organicystyczna A.N. Whiteheada* (s. 113–120), *Personalizm i tomizm* (s. 121–135), *Marksizm w Stanach Zjednoczonych* (s. 137–145), *Fenomenologia i egzystencjalizm* (s. 147–158), *Nowy empiryzm* (s. 159–174), *Współczesna filozofia amerykańska* (s. 175–180).

Panorama amerykańskich koncepcji filozoficznych obejmuje kierunki myślowe począwszy od czasów kolonialnych wieku XVII po trendy współczesne. Autor nie ogranicza się jednak do prezentacji poszczególnych nurtów i ich głównych przedstawicieli, lecz również poddaje je konfrontacji ze względu na uwarunkowania historyczne i kulturowe Stanów Zjednoczonych. Nie jest to zatem jałowy leksykon filozofii amerykańskiej, lecz – można by rzec – przewodnik nie tyle dla filozofa, bowiem

ten niewątpliwie co najmniej orientuje się w stanowiskach innych filozofów, lecz przede wszystkim dla poli-

tologa, socjologa czy innego Czytelnika zainteresowanego tymi zagadnieniami.

Natalia Derewińska

Indywidualność w zbiorowości

Индивидуальность в коллективности

Leszek Gawor, *Polska myśl historyzoficzna I połowy XX wieku*,
Wyd. UR, Rzeszów 2005, ss. 243

Ludzkość zawsze pragnęła dowiedzieć się, jak urządony jest świat, jakie prawa nim kierują i w jakim kierunku ciąg dziejów prowadzi społeczeństwo. Każda ideologia miała własny schemat toku dziejów: od cyklicznego pojmowania kierunku historii, przez linearyzm, aż do połączenia obu tych wizji w czasach współczesnych; filozofowie każdego kręgu kulturowego i często poszczególne narody tworzyli własne wizje procesu historycznego.

W czasach rozpowszechniania się zjawisk globalizacyjnych postrzegamy coraz częstsze zjawiska powrotu do własnych korzeni, badania własnego narodowego dziedzictwa kulturowego w kontekście ogólnoświatowym. W trakcie tych „rewitalizacyjnych” procesów wracają do nas postacie, które wielce przyczyniły się do tworzenia dziedzictwa, lecz zostały z różnych przyczyn niesłusznie

zapomniane. W Polsce w ostatnim dziesięcioleciu wyraźnie wzrosło zainteresowanie, często zapoznanym, dziedzictwem polskiej myśli filozoficznej z początku XX wieku oraz okresu międzywojennego.

W kontekście wyżej opisanych procesów sytuuje się książka Leszka Gawora *Polska myśl historyzoficzna I połowy XX wieku*.

Leszek Gawor jest historykiem filozofii, który znaczny wysiłek poświęca badaniom nad polską filozofią początku XX wieku, szczególnie nad filozofią społeczną. Jest on autorem wielu prac poświęconych analizie dorobku polskich filozofów, szczególnie tych mniej znanych. Ukazały się jego m.in.: *O wielości cywilizacji. Filozofia społeczna Feliksa Koniecznego* (2002); *Katastrofizm w polskiej myśli społecznej i filozofii 1918–1939* (1999); *Katastrofizm konsekwentny. O poglądach M. Zdziechowskiego*